

YENİ GERÇEK

Herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir ve yayabilir.

OZANSILIK ŞİRSELLİK TOPLUMSALLIK

ERAY CANBERK

Şiiri anlamaya başlayan, şiire meğnil koyan yaşamaya şiiri - artık - iç içeklik kazanan adamın baş kaygısı ozansılıktan (sairane) kaçmaktır, kaçınmaktır. Bu kaçma ya da kaçım zorlama değildir. Bir kendindenlik taşır. Artık kaygılar ozansız değil ozanca'dır. Şiire başlarken çokluksa ozansız bir giriş yapılır. Şiire yatkın ortak konular vardır. Söz gelişti, ayrılık, ayrılık, yalıtım, güler, güneşin batışı gibi. İçinde ozansız ya da ozanca titreşimler yakalayan adam bunları kelimeleştirir. Kelimeler de kullanıla kullanıla ozansız bir yükte yüklenmişlerdir. Ozansızlık döneminde salt duygulanma ürünü olan ortak kelimelerle yaratılan şiir vardır. Çoğu zaman bu dönemli aşamayan ozanlar kişilik ve özgüllük yaratma adına, ypranmış kelimelerin ypranmış anlamlarına kalın vurgular, beklemedik şaşırılmalar, kaba ve yüzesel ama «korkunc» benzetmeler eklerler. Ozansızlık dönemini aşamayan ozanların en büyük kaygıları yalıtık duyguları ve izlenimleri, alışılmış - kullanılmış kelimeleri başka kelimelerin yardımıyla yeniden kullanarak vermektir. Bu sürekli bir ypratma ve alışılmış - kullanılmış kelimelere yer tutar bırakılamaz eylemidir. Ozansız ozansız kelimelere iki ya da üç boyutlu anlam kazandırmak yeteneği yoktur. Kelimenin tek boyutunu durmadan «harcar». Onun yaptığı, söz gelişti, sevgiyi, ona hiç bir çağdaş görünüm, hiç bir çağdaş içerik kazandırmadan, gündelikçi bir havaya vermektir. Bütün ozansız durumları, ozansızlığı herkeşce bilinen durumları böylesine işler. Ozansızlık ozanca duruma geçiş bir aşamadır ozan için. Bu aşamayı yapmak kesin değildir hiç bir zaman. Ozansızlıktan kaçınan ya da ozansızlıktan kurtulan ozan için bu ypranmış kelimeleri ve konuları artık kullanılmamak diye de bir kısıtlama söz konusu olamaz. Çünkü aynı durum ozansız ozanca bakmak söz konusudur. Ozansız «talih» da buradadır. Yeniden yorumlanmaktadır ozan için. Geçtiğimiz ve bir başka konum kazandırmaktadır ozan için.

Halk ozanlarının genellikle aynı ozansız durumları «söylemelerine» karşılık ozansızdan çok ozanca olmalarının nedeni halk ozanının konumudur. Halk ozansızlığı ki arasında öden ve temelden gelen bir ayrılık vardır. «Toplumsal - tutamsal» konularının aklı seçik olarak ayrı olduğu su götürmezdir. Çünkü halk ozanının yaşamaya konumu iç içedir, özdeşir. Öteklinin yaşamaya konumunu ya da konumu yaşamasını durmadan zorlar. Aykırılıklar yaratır aralarında... Bu tam anlamıyla bir ayrılmıştır. Yine de her halk ozanı için ozansızlık düşmemek diye bir kesinleme yoktur.

Ozansızlıktan ozanca olmaya geçiş bir penişime olmaktadır çok bir yükselme ya da derinleşmedir. Artık her kelime, her durum, her olay, her görüntü, her nesne ŞİRSEL'dir. Hiç bir ozansız anlam olmayan SAVAS, in-

sansı ilişkiler dışında kalan ÖLÜM ozanca işlenir. Evren ŞİRSEL'dir artık. Böylece insansı ve evrensel olana açılır şiir. Ozan birey olmaktan çıkmıştır. Ama bireysel yani silinmezdir, silinmez de. Bireyci değil insancı'dır. Ozansızlıkla birlikte bireyci olmak da aşmıştır. Ozansız olan her şey, yerini, «bütün-ü kapayan şiirsele büründürmüştür. Ozan şiirin emekcisidir, üreticisidir bundak böyle. Tüketici ve hazır yiyici ozansızlığa karşı çıkar.

Yeryüzündeki her nesnenin, her olayın, her görünümünün, her konunun şiirle yüklü olduğunu, şiirleştirilebileceğini kavrayan adamı ve bunu kelimeleştiren, karşılığında kelime bulan adamı OZAN'dır. Şiirin sınırını oluşturmuş, şiirin belli konuları olacağını söyleyenlere karşısındayım. Çünkü bu, kelimeleri yapı taşı olarak kullanılan bir «yazma» biçiminin yaşama alanını kısıtlamak demektir. Kelimeleri, giderik onların karşılık olduklarını, «şiirsel» ve «şiirsel değil» diye nasıl ve hangi birime göre ayırabiliriz? Soyut ya da somut bir karşılığı vardır her kelimenin. Nesnel ya da düşünsel alanda var olan, soyut ya da somut her şey şiirin konusudur ve şiirselidir. Yeter ki ozanca bakmasını bilelim.

Toplumsallık zorunlu bir durumdur özümüz insanı için. Gerçekte «insan» için zorunludur. «Toplum içinde yaşıyoruz, toplumsal koşullarla ve durumlarla çevriliz. Şiirimizi yazarken bu etkileri taşıyoruz. Öyleyse şiirimiz

toplumsaldır.» deniyor. Öyle elbette. Gece bekçisinin de, araba onarıcısının da, şunun da, bunun da işi toplumsaldır. Çünkü bireyi toplumdaki ayırtı edemeyiz. Onemli olan yaptığı işi kimin yararına yaptığıdır. Ürün olarak şiir toplumsaldır, ama nitelik olarak toplumsal olmayabilir. Bir dünya görüşüdür «toplumsallık». Beraberinde bir yükün dağılımı, konuları, yorumları ve dünyaya yeni bir biçim verme tutkusunu ve istemini getirir. Öyleyse toplumsal olur şiir ama toplumsal olmaz. İşte en ilkel, en güze hatacı, en kolay ayırtı edilmiş başlıklar buradadır. Buradan ayrılır. Elbette, o zaman, dünya görüşlerine göre ozanlar da ayrılacaktır. Bu ayrılık, ayrılmış olanların niteliklerine hiç bir zaman «ozansız» olmamayı eklenmez. İyî-kötü ve büyük-küçük ayrıma götürmez.

Toplumcu şiir bireyi yabana mı atıyor? İnsanın özünden gelen dokunaklılığı, bireyin insanlığına girmekten mi geliyor? Ya da toplumsal şiirin böyle mi davranması gerek ve yeter? Bu soruların tümüne verilecek karşılık HAYKIR'dır. En yetkin ve en ileri düzende bile insansı olan dokunaklılık, duygululuk sorunları bir çözüme ulaşamayacaktır. Yönetim bozukluklarından gelen «kaba» ayrımlar kalksa bile, dokunaklı bir yaşamaya olduğuna bilincine varmış olan insan için kendinden gelen «ince» ayrımlar boy gösterecektir. Şimdi bazı ozanların düştüğü yanlış şudur: ezen bir düzen içindeki insanı koşulla-

Yedi asırdan beri emeklerini ellerinden alıp israf eylemişimiz ve buna mukabil daima tahkir ve tezell ile mukabele ettiğimiz ve bunca fedakârlık ve ihşanlara karşı nankörlük, küstahlık, cebbarlıkla usak seviyesine indirilmek istediğimiz, bu gerçek sahbirin huzurunda bu gün utanç ve saygı ile hakikî durumumuz alalım.

Sosyal doktrin itibarıyla biz hayatını, istiklâlini kurtarmak için çalışın iççileriz, zavallı bir halkız. Binaenaleyh, her birimizin hakkı vardır. Yetkisi vardır. Fakat çalışın sayesinde bir hakkı elde ederiz. Yoksa arka üstü yatmak ve hayatını kaşıymaktan uzak olarak peçirimek isteyen insanoğlunun bizim sosyal bünyemizde içinde yeri yoktur. hakki yoktur.

Halkçılık, sosyal düzenini emeğine, hukuken dayatmak isteyen sosyal bir doktrindir. Biz bu haklarımızı mahfuz bulundurmamak, istiklâlimizi emin bulundurabilmek için heyeti umumiyeçimize, heyeti milliyemize bizi mahfetmek isteyen emperyalizme ve bizi yutmak isteyen kapitalizme karşı heyeti milliyemize mücadeleyi caiz gören bir doktrini takip eden insanlarıdır.

Kılıç ile fetihler yapanlar, sapanla fetihler yapanlara mağûlp olmayan ve neticede mevkilerini terk etmeye mecburdurlar.

Bu vatan evlât ve gelecekteki çocuklarımız için cennet yapmaya lâyk ve olmaya yeterlidir bir vatanıdır.

Bütün mazlum milletler, zalimleri bir gün mahv ve perişan edeceklerdir.

m. kemal atatürk

ından soyutlayıp vermeye kalkmak. Yani zorbalıkta yaşanan insana dışından değil de içinden bakmak. Her şey insan adına yapıldığı yetkin bir düzende gibi davranmak. Bir anlamda insanın «vatandaş» olduğunu hiç hesaba katmamak. Oysa insanı, bugün, özyle değiştirmeye kalkışan bir düzen, bir yönetimler «zorbalığı» söz konusudur. Belki de el değmemiş gibi karışmazda duran, yüzyıllarını kalıplaştırdığı «insan» kavramı çoktan kırılarak timsil ve bozulmuştur. Özünü dıştan içe doğru girmiş-ni zorunlu kulan da budur. Acaba insanın içine işletilen bu pis yara nereye dek varmıştır? Özan bunu durmadan sormalıdır kendine, dinlenmeden bunun ardına düşmelidir. İsten dışı doğru gitmek belki de yanılmann ve umutsuzluğun kaplarına götürür bırakır ozanı. Yalnızca toplumsal olmaksız, yanlış bir dünyadan söz etmek için - az çok - yeterlidir.

Yine de kesin yargılardan kaçınıyor. Ama uzlaşmaktan yana da değilim. Bu beni, belki, karmaşık olmayan gerçekler adına şifri yavanlaştırmaya, ozansı olmasa bile sağ bir ozanca anlayışa götürür. Ben seziyorum.

Benim için de engüç olan da bu zaten. Durmadan içine işleyen toplumsal verileri, her gün gözümün önünde olup biten aldatmacaları, zorbalıkları ozanca bir görüşle nasıl işlerim? Memleketimde 1960 dan sonra gelişen durumları, dünyayı kaplayan savaşları, temellendirmeye, uygulamaya ve yöntemleştirmeye çalışıldığını dünya görüşümün, beni her anlamda bozmaya cabalayan eğitim, öğretim, yönetim, aktöre kurumların, ilişki kurduğum insanların ve ortamın, her zaman «zihnim» celtmeye hazır, pusuda duran «sömürge aydını» tavırlarını, kasacası kendimden ve de üstünden gelen bir karmaşanın içinde yaşıyorum. Bir «uç» üstümdüm. Nasıl şifir yazarm? Şifir nasıl olmalı? Durmadan tedirgin eden sorulara karışık vermek zorundayım. İşte bazılarına ters gelen, hiç anlamadıkları yana da bu. Hiç bir kuşak böylesine güç ve sorumlu bir «seçme» özgürlüğü yaşamamıştır belki de.

Oyleyse toplumsal ve toplumu ayırımı yaparken titiz davranmamız gerekir. Uzlaşmaktan yana da değilim, daha önce de söylediğim gibi. Çünkü bir ülkenin ekiniyi ve yazını «çoğaltın» ve «gövertin» bunlardır. Her alanda olduğu gibi, savlar, karşısavlar ve ayırtmalar vardır.

Bu karmaşa içinde ozansız, ozancadan ve toplumsal, toplumu'dan ayırt etmek gerekiyor. Neyin ozansı olduğunu, giderek neyin çağdaş bir ozansız olduğunu bilmemiz gerekiyor. Oysa sanat - yaşağı yukarı - bir sezgi işidir. Hiç bir okula da sezgi eğitimi ve öğretimi yapılmıyor. Sanatta uğraşan adam kendinin öğretmeni ve öğrencisidir sezgi konusunda. Sanatçısıya, yine öğretmeni kendisi olmak üzere, ölçüneye dek «öğrenci» kalacaktır.

Eray CANBERK

SUSARAK

Nür-yüzü bir gecedir karanlıkta deniz
Bir ellerini tanıdığım soyut bir kadının
Rüzgârda tel tel titreşen saçları sarkar suya
Kocaman sesini duyuruz sessizliğin susarak

Bozkır yıldızlarında yankılanıp yankılanıp
Ay bakışlı bir ses yoğunlaşır gecede
Aclar kan bulandır acilar kır bulandır
Dolanır-geir açılardan gölgelere susarak

Ah eder ahı gider dardını güllere der
derdölür
Sevda tüter toprak üzere toprakta bin bereket
Bilir insanların sevmeyi insanları
İnsanların insan gibi ağlamayı susarak.

A. AYDIN HATİPOĞLU

MARXİST ELEŞTİRİYE DOĞRU

ZÜHTÜ
BAYAR

Edebiyat ve sanat eleştirisinin çağımızda alabildiğine değiştiği ve yeni anlamlar kazandığı bir gerçek. Artık, edebiyat yapısını açıklamak, yorumlamak, okuyucu için köprü ödevini görmek, onu çağımızın içinde, çağın verileriyle yorumlamak Yeni bir **Gerçek**'in temelini oturtmak için, edebiyat tarihi, yabancı dil ve söz sanatlarını bilmek yeterli olamamaktadır. Sanat yapısına salt sanatsal kaygılar la göz atmak, onun sadece estetik değerini bulup çıkarmak ve buna dayanarak yargı vermek, yeniden doğuş çağına özgü bir yöntemdi ve geçen yüzyılda yava kaldı. Bu yöntemle yapılan araştırma, inceleme ve değerlendirmeler, sınıflara bölünmüş bir toplumun ideolojik istiyapısına uygun düşmekte ve hayatta ilhtisni kopararak, soyut bir anlam ifade etmektedir.

İnsanlık tarihinin başlangıcından hemen sonra yeni yeni serpilip, gelişme olanakları bulabilen bilimler, belli bir birliktelik içindeydi. Özellikle antikitede; İyonya'da bu nitelik belirgin bir şekilde kendini gösterir. Herstiyatın çıkışıyla, köle ekonomisinin sonlarına doğru bu birliktelik yavaş yavaş yitirmeye başladı. Hele bütün bir ortaçağ egemen olan tomin (Aquinas'ın Thomas'ın öğretisi) bilimler arası ilişkinin işice koparak, yozlaşmasına neden oldu. Metalaşmanın egemenliği, henüz gelişme zemini bulabilen doğa ve toplum bilimlerini yüzyıllar sürecektir bir **katalepsiye**, ölüm aykısına itti. Yeniden doğuş çağından sonra bilim amaçlarında sapıtılmış, egemen sınıfların ideolojisine hizmet e-

der bir duruma getirilmiştir. Bir açından burjuva uygarlığının bir ürünü gibi görünen yeniden doğuş çağı, bilim alanında, bilimler arası ilişkiler birlik telifini sağlamadı, ama buna temel olacak gelişmeleri sağladı. İçinde yaşa dığımız çağ, bu temel belli bir gelişme evresine tanık olmaktadır. Kapitalist ekonomi düzeninin gerektirdiği üst yapı, o denli amaç dışı ve uzagı fonksiyonel bir durum kazanmıştır ki, hayatta ilişkin her olay, örneğin fiziksel olay, bir fizikçi tarafından salt fiziksel nitelikleriyle, bir biyolog açısından salt biyolojik nitelikleriyle, bir ekonomist açısından ise salt ekonomik nitelikleriyle incelenmeye başlanmıştır. Fizik bilgisi ya da ekonomist, sanki fizikçi ve ekonomist olduğu için, toplumsal ve maddi çevreden, giderek hayattan soyutlanmış oluyordu. (*)

Sanatçının tutumu ise bambaşkaıydı, o sanatın «zileri» arasında bilimcilerden daha da zavallı bir duruma düşmüş ya da düşürülmüştü. Bu ayrık üzerine kurulmuş evrene bakış açısıyla, hayatsal olaylar incelenince; fizikçi, ölüm olayı karşısında eylemin durduğuna, biyolog dolayın sona erip, birtakım bio-şimik ayrımlarının başladığını, ekonomist nüfus plânlaşmasının daha da kolaylaşacağını söyleyince için içinden ayrılmakta ve ödevlerini yaptıkları kanısına varmaktaydılar. Ama örneğin o bir ozansa, hemen kâğıda kaleme sarılıp, egemen sınıfların empozisine uygun olarak, ahı vahlar çekmekte, ağlıyor yaktıyordu. Metafizik filozofinin bu kötü kalınlıları, bazı çağdaş toplumlarda halen bütün şiddetle sürüp gitmektedir. Ancak, maddesel ilişkilerin gelişmesi ve üretim araçları ile üretim ilişkilerinin çarışması, çağdaş toplumlarda bir takım şiddetli değişimlere ve dalgalanmalara neden olunca, toplumsal olaylara bakış açısı, dünya görüşleri de değişti. («Toplumsal olayları» burada sanatı ve hayata da içine alan en geniş anlam ile kullanıyorum.)

Bugün artık çağımızda, antikitedeki **bilimler birlikteliği**, ilkesine zorunlu bir dönüş vardır. **Dünyayı açıklamaktan** da öte onu **değiştirmek için**... Bir inceleme artık üzerine eğildiği konuya, (ana ilkeleri kendi dalının ilkelere olmak üzere) konunun diğer bilim ve bilgi dallarıyla olan ilişkilerini de hesaba katarak içliktir. Hele bir sanat yapının incelenmesi söz konusu oldu mu, sanatın toplumsal bir faaliyet olduğunu görmezliğe gelmek, onun ekonomi - politik ve toplumbilim (ve sanat sosyolojisi) açılarından da değerlendirilmesi yapmayı unutmak, yapılan çalışmanın metafizik bir karaktere bürünmesine ve çağdaş - ta-

rih dışı kalmasına neden olur. Böyle bir çalışmanın insandan, hayattan ve toplumdaki kopuk olduğuna kolaylıkla ileri sürülebilir.

II

Buraya değin doğa bilimlerini de içine alan yeni bir yöntem açıklamasını yapmaya çalıştım. Simdi bu yöntemden hareket ederek sanat ve edebiyat eleştirisinin ne olması gerektiği konusunda kısa bir denemeye girişeceğim.

Edebiyat, edebiyat sosyolojisi açısından bakıldığında herşeyden önce toplumsal bir eylemdir. Salt edebiyat estetiği açısından da bakılınca estetiğin b'ir konusudur. Sözkonusu yöntem bu ikisinin diyalektik süresinden hareket edilerek, yeni bir edebiyat eleştirisi bileşkesine ve biçleşimene varmaktadır. Sanat yapıtı, yaratıcısı, üreticisi ile sanat alıcısı (okuyucusu-yazarı) arasında estetik ve düşünsel değerler letmeye yarayan bir araçtır. (Bu araç sözcüğüne bir takım edebiyat çevrelerinin son derece siddetli bir allerjisi var, yasak sözcüklerden biri...) Onun için hemen bunun, bir yüceleşme, bir arınma, bir güzelleşme aracı ve süreci olduğunu da ekleyerek onun sovat yanını da tanımlayalım. Değişik ya da belli içerikler, değişik ya da belli biçimlere yüklenerek, (yüklenerek değil, organik bir şekilde iççe geçirilerek) sanat alıcısına iletir. Görülüyor ki, sanat yapıtının üretimi sırasında gösterilen ustalıkın yanı sıra, bir açıdan bakılınca tamamen toplumsal bir nitelik gösteren ikinci bir eylem daha vardır. İşle bu eylemin ya da oluşumun sanatsal sorunların dışında bırakılması, bizleri sanat yapıtının incelenişinde pek de doğru olmu ya verlere götürür. En soğuk görüşümümleri bir sanat yapıtının bile sosyal içerik taşıyan bir yönü vardır mutlaka... Gerçi herşey maddesel koşulların dani iletmez, ama sanatçı ve sanat yapıtı, belli bir dünya görüşünün taşıyıcısı olmasa bile, yukarıda açıkladığımız nedenler yüzünden, sanat yapıtı toplumsal bir üge olmaktadır ya da toplumsal bir içerik taşımadan kurtulamaz. Onun için, Saint John Perse de Kafka da Picasso da birtakım kimselerin büyük şahsınlığına karşın gerektiği ve toplumca açıldıkları incelenilebilmiş ve işin tahafı estetik değerleri olduğu da ortaya konmuş tur.

Sanat yapıtına salt estetik yönden yaklaşsanız öncelikli eleştirim, estetik yönününün, hayata oranla dar koşulları içinde kısır bir döngüye girmiş olur. Ayrıca öncelikli de hayli soğuktur bir tutumdur. Gerçekle göstermek zorunluğuyoktur. Karu - saki palavra sıkına olanakları genişler. Uzun-boylu ve uzun vadeli araştırma, inceleme ve çalışmaları gerçekleştirir. Bu yüzden de nesnel ve bilimsel bir değerli olamaz. Şiir gibi birşey. Bir şiiri açıklamak ve yorumlamak için ikinci bir şiir yazmak kadar saçma bir iş düşünülmemiştir.

Sanat yapıtının estetik değeri yanısıra ona toplumbilimsel bir açıdan da yaklaşmakla ancak onun çağdaş bir yorumunu yapabilir, hayatın bütününi kapsayın diğer şeylerle olan ilişkisini ortaya koyabiliriz. Özel ve sezgisel, (varlıkbilimsel v.s. v.s.) kayıplar la sanat kayıplarının, bilimsel eleştiride kuşkusuza bu payları vardır. Ama bunun da belli bir ölçüsü olması gerekir. Bir eleştirinin «kaba eleştiriyeye da ince eleştiri olup olmadığına bakmadan önce, onun «doğru ya da yanlış bir eleştiri» olup olmadığına bakmak gerekir. Zavalı «bilim», «doğru», ve «gerçek» kavramları... Somutluğunun yüzünden hiçbir zaman «kaba» olmaktan kurtulamadınız! Sizler estetiğe o denli aykırı düşüyorsunuz ki, eleştiride bile yeriniz yok!

Oysa örnele (ince eleştiri!) bir sanat yapıtının tarihsel ve toplumsal yerini göstermekten aciz olduğu gibi, bir sanat yapıtının hasılığını ya da sahteliğini de ayırtmak acizdir. Bunu keyfi yapar gerçekçesini de keyfi isterse açıklar. Örnele eleştiri, sanat yapıtının da sanatçının da tarihsel değerini belirtmez. Sanatçı da yaptığı da kütü bir şiire araç olarak güven gider. Somut bir sonuca varmak olanaksızlaşır.

III

1848'den bu yana dünyanın çehresi fikir planında şimdiye değin görülmemiş derinlikte bir değişikliğe uğramaya başladı. Bu tarihte düşüncenin ve eylemin en güçlü çözümleri bulun-

du. Bu araç yardımı ile tarihin gelişim kanunlarından, insan - maddede - doğa - toplum ilişkilerinden, ruh sorununa değin bir yığın sorun çözümünayona girdi. Bütün bu yeniliklerden sonra sanat yapıtına bakış açısı da değişti. Bugün artık eleştiride çağdaş olan, bir sanat yapıtının estetik değeri belirlenmesinden yanısıra, onun tarihsel ve toplumsal yerinin de saptanarak birlikte bir yorumun yapılmasıdır. Bu yöntemin öznel eleştiriyeye kadar bir alan bırakılmıyor biliyoruz. Zaten eleştirim kişisel görüşünü eleştirisine eklemeye de olur. Bu iş, okuyucuya bırakılmamıştır. Eleştirim, bilim tabanına oturtulabilen bir eleştiril ölçütüne basyurmalıdır, kişisel kanıslara açıklarsa; sadece iyi bir sanat al-

SONU DÖRDÜNCÜ SAYFADA

Yazmak nasıl bir eylemin içine girilirse, okumak da eylemin eşine adımı atmak oldu bugün. Her yeni bilgi, her yeni duyuş, dünyaya ve yaşama bakışında yeni derinlikler ve yeni gelişlikler verirken kişiye, onu, içinde yaşamakta olduğu düzen karşısında da yeni ve kesin tavırlar almağa zorluyor. Bu açıdan bakılınca, yazar ne denli bir eylem adamıysa okur da okadar eylem adamı oluyor.

Bu dergiyi çıkarırken gözönünde tuttuğumuz en önemli gerçeklerden biri de bu oldu. Bizim kuşağın, 27 Mayıs'dan bu yana gittikçe daha da belirginleşen bu tutumu, yeni bir edebiyatı olduğu kadar, bunu gerçekleştirecek yeni bir yazarlık tavırını da zorunlu kılıyordu. Ülkemizdeki birdenbire hızlanan uyandırış aydınlarla büyük görevler yüklediği bu dönemde, elbet, yazar da, okur da, arayışın ve bir takım bileşimlere girme gereksiniminin sancısına tutulacaktır.

Yayın alanımızda uzun zamandır belli bir görüştün ve belli bir anlayıştan yoksun dergilerin birbiri ardışına boy göstermesi, okuyucuların durumlarının kesin bir açıklık kazanmasını da engellemiştir. Çeşitli konularda keskin tartışmaların yapılması gereken ortam, daha da çok yazarların bu sorumsuz davranışları yüzünden, bütün sorunları gözünlemmiş bir toplum gibi yu, muhatıfını ve salt yazarı ilgilendiren sorunlar üzerinde bir takım ikili söyleşilere indirgenerek, okurları yazar ilişkileri iyice aşındırılmıştır. Giderek bu tutumun bir ödem sayılma eğilimine sarpması, bizi, belli bir çizgiye buna karşı çıkmağa zorlamıştır.

YENİ GERÇEK'İN BİLDİRİŞİ

yazarın bağlanmasını bir kısıtlanmayla eş tutacak kadar dar görüşlülere karşı, kesinlikle bir başkaldırışın belgesi olma niteliğini taşıyor.

Burada yeni bir akımın öncülü, günden çok, koşulların zorladığı bir görevi yüklenmiş oluyoruz. Bu demektir ki, BİLDİRİŞİMDEKİ ana çizgiler doğrultusundaki çabalar ne denli açık kalacaksa bir dergi, bunlara aykırı düşen görüşlere de o denli kapalı kalacak, onların sözcüsü olmayacaktır. Yeni düşüncelerin ortaya çıkmasını gerçekleştirecek böyle bir eğilimin temelini atarken, ülkemizin bütün yazarlarını ve bütün okurlarımızı da bu yolda görevi çağırarak çağlıyoruz.

Bu sayıya, ilk çıktığımız günden bu yana gelen mektuplardan ve basında çıkan yazılardan aldığımız bölümleri yayımlarken kökleri toprağa bağlı bir davranışın yankılarının ne denli olumlu olabileceğini belirleriyle duyurmak istedik. Ama asıl amacımız; okurların iççe yaşadığı sorunlara açık bir edebiyatı geliştirmek olduğundan, düşün alanımıza yeni açılar kazandıracak görüşler ve sorular taşıyan okur mektuplarını sürekli olarak yayımlamaktır. Bundan böyle yayımlanacak olan bu nitelikteki mektupların, yazarlar arasında olduğu kadar okurların ken di aralarında da birtakım tartışmalar doğuracağını ve daha önceki deneylerde görüldüğü gibi bunun düşün alanımıza yeni bir canlılık getireceğini umuyoruz. Yazar - okuyucu ilişkisini, uzun zamandır aşındırılan bu bağ, yeniden sağlamlaştıracak bir girişime bütün okuyucularımızı çağırırız.

YENİ
GERÇEK

cısının yapabileceği bir işten öte bir iş yapmış sayılmaz. Ve bu da ona estetiklerini niteliğini kazandırmaz sanırım.

Eleştiride ancak çağdaş diyalektik yöntemden yararlanarak yazılan yazıların, sanat yapıtları gibi «kalıcı» bir niteliğe kavuşacaklarına inanıyorum. Bu yöntem ile «Sanat Kalkını» arka-sında dönen dalavereler kolaylıkla gün ışığına çıkabilir ve sanatın sahnesi ile hası birbirinden kolaylıkla ayırılabilir. Salt estetik ölümler son derece soyut kavramlara dayandığından, son derece tartışma götürür bir niteliktedir. Bu tarz eleştirime, örneğin Yordam'cların eleştirileri, sanat yapıtlarının estetik çerçevesi içine sıkıştırılarak incelenmesi bir yerde gelip pekala mekanik bir araştırmaya dayanabilir. Oysa sanat yapıtlarının, yüce sanat yapıtlarının çoğu kez estetik çerçevesi zorladığı, onu aştığı da bir gerçektir. Sanat yapıtlarının özellikle estetik çerçevesi aşma eylemi, çağdaş sanatın, geçerli sanatın, gerçek sanatın en belirgin niteliklerinden biridir. Ben kişisel olarak sanat yapıtlarının çağdaşlığı konusunda ilk incelemeyi bu yolda yaptım.

Sanat yapıtlarının, özellikle edebiyat ürünlerinin başarısını başarsızından ayırmak için çok geçerli bir yöntem vardır. Bir sanat yapıtlarının «Ne söylediği» ve «nasıl söylediği» sorularını sanat yapıtlarına karşısında. Önce ne söylediğine bakılır. Söyledikleri doğru mu, yararlı mı, olumlu mu? Geçerli mi, yeni mi, çağdaş mı? Bu sorular verilen olumlu yanıt, estetik konusundaki ikinci soruya, «Nasıl söylüyor?» a verilen yanıtla, sanat yapıtlarına üstüne bir tüsel bir yargıya varmamızı sağlar. Bu iki sorunun yanıtları bir birliklik içinde değil de bir çelişki durumunda, o sanat yapıtlarının başarısız olduğunu dair ilk ve esaslı kanıtı elde etmiş demektir. Eleştirilerinde yapıtları ilk verdiğimiz ölçütür bu... Sanatçıyı bıcağı sırtıyla keser gibi bir düşündürden ayıramam kolaylıkla... Bunun için de düşündürmeyen; salt duygulandıran ve biçimci sanat yapıtlarına geçil bir zaman için karşı ola-cakım izlenizle...

(*) Bak : Papirüs, S. 16, s. 50

GELECEK SAYILARIMIZDA
BU SAYFADA

AHMET ARIF
M. CEVDET ANDAY
ÖZDEMİR ASAF
NECATİ CUMALI
ARIF DAMAR
HASAN HÜSEYİN
RİFAT İLGAZ
ATTILA İLHAN
A. KADIR
BEHCET NECATİGİL
CEMAL SÜREYA
TURGUT UYAR
NEVZAT ÜSTÜN'ün
cevapları...

Eski gerçekçi kuşağın ünlü şairlerinden olan sayın Dinamo, oldukça uzun bir süreden beri şiir yayınlamamış olduğunu ileri sürerek, SORUŞTURMA'mıza bir şiir olarak cevap mesinın tutarlı bir iş olma-yacağını bildirdi bize. Onun bu görüşünü saygıyla karşılayarak, yayınlamak üzere dergimize verdiği şiirlerin bir bölümünü, yıllardır okuyucuların-dan uzak kalmış bir şiirin, şiir serüvenini izleyebilme olanağı- nı vereceğini ve yıllardan bu yana süregelen bir çabamın, bu görünümüyle böyle bir soruş-turmanın çerçevesini pek de aşmayacağı düşünerek, topluca, bu sayfada sunmayı uyg-un bulduk.

DÜŞÜNMEK KAHRAMANLIĞI

Kolay mı yarılıp geçilir insanoglunun ka-hranlığı? İskender'in, Cengiz'in, Napoleon'un zaferle-rinden daha zor düşünmek kahramanlığı.

Sokrates düşündü
Ve elinde baldıran taşı
Arkasını sonsuz güneşe döndü.
Galile düşündü, Kepler düşündü
Aldı eline ölüm satırını enkizitör
Tanrının kapısındaki o azgın köpek
Kovaladı onları taa yalnızlığa dek.
Zaman zaman İsa gibi çarmıha gerer onları
Hacamat eder o zalim eller
Ellerinden ve ayaklarından.
Düşünmek kahramanlığının
ellerinden kan fışkırır
ayaklarından kan.

Ne gül açar, ne bülbül şakır insanoglunun
karanlığında
Kara çalılar biten bahçesinde yoksulluğun
Verir en sonu düşünmek kahramanlığı can.
Düştü Chénier'in başı
Koleksiyon yapanların kanlı sepetine
düşünen başlardan.
Yuvarlandı yağlı kurşunlara yol verip yüre-ğinden Garcia Lorca
Çiçekleri ancak yüreklerimizde açan
O bitimsizlik denen parka!

Sürgün ve hapislik kovaladı durdu yüzyıllar
boyu

Şiirin ve düşüncenin sultanlarını.
Kimisinin sebül ettiler kanlarını,
Kimileri
zorla kurtardı sürgünde canlarını.

Sürüldü Dante, Ronsard, Hugo ve Béranger
Sürüldü Namık Kemal, Nâzım ve Heinrich
Heine.

Daha nice adlı-adız şair ve düşündür
Ancak ölümün ülkesinde oldu özgür.

Simdi düşünmek kahramanlığı
Tutunarak ilerliyor köşebaşlarından
korka korka

Korkma, düşünmek kahramanlığı
Sana feda olsun son lokmamız
Ve sırtımızdaki en son hırka!

İNSANLA SÖYLEŞME

Hangi acı güçlüdür senin kader?
Hangi umut senden uzun yaşar
Sen ey milyarlarca yıldızın
Belki biricikço şuğ?

Hangi yıldız yolculuğu
Senin talihten heyecanlıdır?
Şiir, ancak sen olduğun için vardır
On binlerce tanrı sen olduğun için.
Evrenin bağrında ilk duyulmuş pınar
Senin gözünden dökülen yaşlardır.
İlk kez senin bağrında doğmuş acımak
Yoksa senden önce zulüm
Himayalar gibi yatçın
Dağlar taşlar gibi çıplak!

Pınarların altında can veren senin
Oduñ yığınlarının üstünde sen.

Ve en sonra acularının karşısına geçip
ayak direyen!

1954

TUŞTAY
H. İZZETTİN DİNAMO

1954

«CLOUD IN TROUSERS» ADLI
UZUN ŞİİRDEN BİR BÖLÜM

Mayakovsky

ÇEVİREN/GÜRKAL AYLAN

Sıtma sayıklaması mı
sanıyorsunuz?

Bu
Odesa'da başıma geldi.

Marya «dörtte geleceğim» dedi.
Sekiz.
Dokuz.
On.
Ve son
ra...

Gece
Penceremden geçti.
Hafifçe kırparak
gözünü.

Yorgun sırtında, avizelerin
Şingir şingir kıkırdayan gülüşleri.

Kimse tanıyamazdı beni
o kuvvet yığınına
dokununca
inleyen.

Ne isteyebilir bu koca aptal
böylesine aç gözlülükle?
Ah, bir aptal çok şey isteyebilir.

Ne olursa olsun
önemli değil benim için
bronzdan oluşum,
demir gibi soğuk oluşuk albimim
Geceleğin gür sesimi
kadınları
yumuşaklığa
gömmek isterim.

Ben böyle
pencereye yığılan.
Kambur bir aptalım işte,
alın camın üzerinden
kayarak giden,
bir koca aptal.
Sevişecek miyiz, yoksa...
boşa mı umut?
Sevişsek ya
uzun uzadıya.
Büyük bir aşk beklenebilir mi hiç
böyle vücuttan?
Aşkımız ürkek, küçük bir
aşk olur mutlaka
Ürkek
bardak kırılmasını andıran
gürültüsünden trafiğün.
Seven bir aşk olur
çingir mıngır çalan
çingiraklarını
atların.
Şehrin alçalıp yükselen gürültüsüyle
gerilen yüzümü

Yağmurun kabarcıklı yüzüne daldırıyorum
Ve biraz daha, biraz daha
diyerek bekliyorum.

Koşuyor geceyarısı, elde bıçak,
yakaladı yakalıyacak,
yakalıyor ve
vuruyor -
Saat upuzun yerde.

Düşüyor saatin onikisi
qiyotinin kestiği baş gibi.

ÇİÇEKLERİN KIRALI

Karl Marx

ÇEVİREN/İBRAHİM DENKER

1
Güne duran küçük adam,
Kıral olur musun, çiçeklerin kıralı?
Yüreklaysen öyle,
Kanına boya bizi, kırmızı.

2
«Soluk çiçek, uçuk çiçek,
Kana kana içtin kanımı,
Şimdi artık ver bana.
Ver bana tacımı.»

3
«Kıral olursan, çiçeklerin kıralı,
Bırak görelim o ufak derin yüreğini
Kanın güzel küçük adam,
Şimdi güneşle yansın yüreğin.»

4
«Yüreğim, yüreğim nasıl da çarpıyor.
Gözümün bebeğinde ışıyor,
Yüreğimi sana veremem,
Görmez olur gözlerim.»

5
«Küçük adam, biz çiçekler
Dolanacağız boynuna.
Kıral olacaksan, çiçeklerin kıralı
Bırak güneşle yansın yüreğin.»

6
Ürperir adamcık, düşünür,
Sonra açar bağrını.
Efte yüreğim, sizin olsun,
Verin bana tacımla şâmı.»

7
«Güne duran küçük adam,
Çiçeklerin kıralı olamazsın,
O güzelim kanını akıtamazsın,
Tutuşsun şimdi derin yüreğin.»

8
Adamcık oyar gözlerini,
Toprağı kazır elleriyle,
Açar koca bir gömüt,
O gün bugün. orda yatar.

J e a n J a u r é s

Sanat, Ülkü ve Gerçek

Sanat eseri ancak gerçekten güzel olduğu zaman tamamlanmış olur. Ancak o zaman, birbirini izleyen yüzyıllar, ondan ne bir şey eksiltir, ne de ona bir şey ekler. Bizde yüce bir doğruluk ve dinginlik duygusu uyandırması da bundandır. Gerçi, yolumuz üstünde rastladığımız bayağılıklardan bunaltınca, hayatın tatsızlıklarına karşı gene hayatın içinde bir sığınak buluruz. Nitekim, yanlarında sıkıntımızı giderebileceğimiz yüksek ruhlar, soylu yürekler eksik değildir. Ama aynıyla kıvrandığımız her an onları çevremize topluyamıyoruz; heran onları sıkıntılarımızın, üzüntülerimizin içine sokamıyoruz, dostluk evreşe bile, kendimizden utanırız.

İşte o zaman temiz ve sevimli bir kitap yüreğimize soğuk su serper. Çok değil, şöyle ayak üstü okudumuz bir sayfa, kendi kendimize muradımız bircak beyit, bakışlarımızı hoşlandığı bir resim içimizi açar. Baran duyarız. Sanatın bize gösterdiği bu ülküsel güzelliği, hayatı alkışlayıp acılaştırdığından, birtakım uzgün ruhlarla bir teselliden çok bir alay gibi gelirmiş, onun için, sanatın bu güzel yalanlarından ayrılmıyız ayrılmaz gerçek bize daha kötü, daha bayağı görünülmüş...

Böyle söylüyorlar aldandığımızı.

Goethe, sanatın tabiatı karşılması gerektiğini pek güzel belirtir: Çünkü sanat da tabiatın bir parçasıdır. Bunun gibi, ülkü de gerçeği karşılamalıdır. Çünkü ülkü, gerçeğin en yüksek seklidir.

Sanat nedir, ülkü nedir? İnsan ruhunun gelişmesi, insan ruhu nedir? Tabiatın en yüksek çiçeği. Bu bakımdan, en yüksek düşlerimizin dahi gerçek gerçeğin içindedir. Müzik, yoksulluğumuzu unutturarak, bizi hayallerin sınırız evrenine ne le götürür? Yereçkimine bağlı havanın birtakım titreşimleriyle. Bağrımız, konuşmalar, mırıldanmalar ve türlü söylemelerle hayat dile gelir, ruh beycanlanır.

Çeviren/Asım Bezirci

tır, esen yele sevincinin ya da üzüntüsünün sırtını açılır.

...Şiir güzelliği, sevgi, ödev, sefkat, temizlik, yürekli sözleriyle bizi coşutur. Bu sözcükler, insanlığın bağrından çıkmış, insancıl dilden alınmıştır; sekin bir tabakamın yudurmaları değildir.

İrkimiz inceliğin, doğruluğun, iyiliğin yüksek örnekleriyle sanat hayatını yaşatabilmesi sağlayacak bir büyüklüktür. Gelelelim, bunu yaratan dehaların ruhları - toplumda tatlılık ve yücelikle beslenmiş olsaydı - bu büyüklüğü ortaya koymazlardı. Arasıra yüreğimizi dolduran bu duygular, bu sevinç, bu cesaret bize nereden geliyor? Belki içimizde usulca kayan - ve ruhumuzun derinliğinde yavaşça bir sevinç çiçeği açtiran bir yından. Yararıncılara bu büyük ilhamları nereden geliyor? Belki doğruluk ve sevgiyle aydınlanmış bir yüreğin. Sanatın için için ülkü yapma bir çiçek değildir, gerçeğin en iyi, en tatlı yanlarından ürülen canlı bir çiçekti. Bu çiçeği koklayan yaratıcılar daha da serpilip gelişirler. Demek ki ülkü, gerçeği solduramaz, tersine, onu besler. Nitekim insanlığın bulduğu güzel görüşleri benimsiyip uygulayınca, sanatın doğduğu büyük ruhlarla birlikte yaşamınca, heralde sönmük ve bayağı görünmekten kurtuluruz. Gözlerimiz ve gönüllerimiz dünyadaki güzelliği ve insandaki iyilik hazinelerine tanır. Şiir cimenlerin ürpermesini ruha iletir, yarı kapalı gövdelere güzelliğin ve büyüklüğün güzel çiçeklerini gösterir. İçimizde daha nice duygular uyandırır. Ülküyle gerçeğin kucaklaşmasını bütünlük için güzel görüşleri davramışızla gercekleştirmemiz, yaşayışımızla ortaya koymamız gerekir. Bu üç birde vardır. Nasıl ki meşe ağaç uzayı dolduran havayı köklerine kadar götürüyor: sa, sanat da yüksek ilhamları yarlığımızın derinliklerine kadar öyle indirir.

Bir Eski Gerçekçi Konuşuyor

«Sanat doğumu bakımından sosyaldir. Öküzler için, Kazlar için, Kediler için bir sanat yoktur. Bunlar birer endividüal olarak halde bir sanata bir edebiyata şahıplıdırlar. — Sanat adamı topluluğundur. — Ve sanat adamı tabiat karşısındaki öksiz, tabiat karşısındaki kuz, tabiat karşısındaki kedî gibi tek başına bir endividüaldır. O bir kolektivitenden parçadır. Ve topluluğun bir felsefe halini aldığı zaman adı personalle oluyor. Bizim en çok endividüalist dediğimiz toplulukları birbirine en çok bağlarla bağlı olan bul tekkilât içinde kendini her sanan varlıklardır. Endividüalist edebiyatla en koyu sosyal edebiyat bir topluluğun cemderi içinde oldukları için birbirinin örneği olan noktalar bulunacaktır. Edebiyatın, sanatın, tekniğin gibi. — Köti teknik ne endividüalist edebiyat içinde ne de sosyal edebiyat içinde yer bulabilir. Köti teknik bir ölümdür — Erebbat ne her zaman endividüalist idl ne de her zaman sosyalı.» (1)

«İyi bir sanat hayatı istiyoruz; bu sanat hayatına destek olacak bir düşünceli ve felsefi görüşü kuvvetlendirmek mecburietindedir. — Bunlar sanatın dış taraflarını, temellerini yapacaktır.» (2).

«Avrupa tesiri Tanzimat ile başlar. Fakat bu tesir ecebî bir kuvvetin azınlık edebiyatına ortaya çıkışından tesiri sathita kalmıştır. Ve mistiklerle maneviyatına giriş addolunmalıdır. İnkılâp başlangıcına kadar Avrupa zihniyeti ve dinî düşünüşü birbirine karşısın bir halde bulunmaktadı. İlk fikirler ancak Cumhuriyet ile galip oldular. — Evvelce edebî verim çarşaf ve kafes ardında gizli bulunan kadim mühasır iken ve muharririn düşünme atışendirdikler, bugünkü edebiyat problemleri ile doludur. Ruznamede başta sosyal meseleler olmak üzere modern meseleler vardır. Köy bizim için hâla egzotiktir. Ve fakat buna rağmen bu gayretimizle ana tahsis etmek mecburietindedir. Bundan 25 sene evvel şehir sosyal bir mevzu ve fenomen olarak muharririn dâiminde yer almadağı halde bugün ge-

Sadri Ertem

bir halkın bütün tabakaları muharririn görüş zaviyesine dahil bulunmaktadı. Arık alâka, vaktiyle olduğu gibi yalnız İstanbul'un kıbrar sınıfına mühasır olağelmekte değildir. — Bugün müsterek ve müsayen bir üstüptan bahsedilemez. En yeni muharrirlerin başsaca vasfı realizmdir. Bugün edebiyatla romanizme büyük bir yer verilmemektedir. Pozitifist bir devre kıyaset etmiş olan devlet, kıtsadî hâyat, endüstriyalizasyon vetresi vesaire muharriri realize döğme sevektemektedir. Heralde belki bazı fikir fikir yer alabilir. Fakat bunların yalında ortaya çıkaracaklarına ihtimal vermiyoruz; zira teolojik düşüncelerden ve dinin dışındaki kurtulmuş az zaman oluyor. Yeni medeniyet hâkkındaki telâkilerin vücuda getirmesi heniz yendir. Bugün yürüdüğümüz yol biz en emni ve en seri bir surette terakkî ve iyî istikbale isal edecektir. — Modern devletin temin ettiği terbiye ve tahsil imkânları sayesinde yalında Anadolu'nun küçük sebahlerinde de köylerinde dahi entellektüeller olacaktır. O zaman edebî mahallerde köy ve geniş halk tabakaları da ifadelerinin bulacaklardır. Bugün filhakika mecumu ve kıtlarların koca azam İstanbul'da çıkmaktadır; bunlar da ekseriyet ilharıyie Anadolu, Anadolu mesele ve hâvâdîleriyle uğraşmaktadırlar. Çünkü müstերlerin kısı azamisi Anadolu'dur. — Bir vaktiki hasak sekinliden ve tefekkürlerinden ne kadar süratle uzaklaşmakla işe mazîye ait bu hayatın edebî bir tarzda tevdi hüznümü de o kadar kuvvette meydan alacaktır. Bu edebî avdet olmayacak, çünkü ekşiyte avdet yoktur. Bu avdet sırf edebî ve artistik menfaatler salkasıyie olacaktır.» (3)

(1) Bir anketeye cevap. Varlık Dergisi 5 Şubat 1935 Sayı 38.

(2) Bir anketeye cevap. Varlık Dergisi 15 Şubat 1935 Sayı 39.

(3) Sadri Ertem'e Aloise Schmaus'un konuşmasından. Varlık Dergisi 1 Mayıs 1939 sayı 140

DÜZELTME

Orhan Veli'nin geçen sayımızda çıkan «Sapık Temayüllü» adlı yazısında bazı dizgi yanlışları olmuştur. Özer dileyerek düzeltilmiştir:

Birinci paragrafıktır. «Birtakım sapık temayüllü sanatkar zaman tarafından tasfiye uğramış, meydan sahibi değerler kalıyoruz. Sahici değerler hangileridir?» İkinci paragrafıktır. «Ama bu, bizim şîrlerimiz modern Avrupa şairimiz - parçasını doğrusu şudur: «Ama bir, bizim de onlardan olmamızı icap ettirmez. Surrealist olmamız için bizim de onları gibi yazmamız lâzımdır. Halbuki bizim şîrlerimiz modern Avrupa şairlerinden hiçbirine benzemez.»

**NÂZİM HİKMET
ÜZERİNE**

Nâzım Hikmet'in Şiirlerinde Dünyagörüşü
Olarak Diyalektik Materyalizm
Yakında çıkıyor

ZÜHTÜ BAYAR
3 lira
Habora Kitabevi

Aylık Edebiyat Dergisi

M A Y
İKİNCİ SAYISI ÇIKTI
Çağaloğlu, Atasaray 102 İst.

ÇÖMÇE GELİN

ŞİİRLER

A. AYDIN HATİPOĞLU
3 Lira
HABORA YAYINLARI P.K. 6
Beyazıt - İSTANBUL

BİR ERMENİ GENERAL

Şiirler

ATAOL BEHRAMOĞLU
Toplum Yayınları

**TÜRK SOSYALİSTLERİNİN
HAFTALIK DERGİSİ**

A N T

Yurt ve dünya olaylarını en seçkin
kalemlerden, en gerçekçi şekilde
değerlendirmektedir

A B O N E : P.K. 934 - İSTANBUL

Anna Seghers'in

Ünlü Romanı

T R A N S İ T

Yeni Çıktı... 12,5 Lira...

RIFAT İLGAZ
GEÇMİŞE MAZİ

Hikâyeler

6 Lira

ÖMER FARUK TOPRAK
SUSAN ANADOLU

Şiirler

3 Lira

ARİF DAMAR
ALİCİ KUŞ

Şiirler

2,5 Lira

FAHİR ONGER YAYINLARI
P.K. 918 İSTANBUL

OKURDAN BASINDAN

Gerici kalmış bir ülkenin yozlaştırılmak istenen sanatına karşı çıktığınız için sizleri ve sizlerden yana olanları kutlarm.

Gelecekteki mutlu Türkiye'nin yazın savaşçılarına .....ak selamlar. Selam kalemini bu savaşta kullananlara.

Abdullah N. Karahan (İzmir)

...derginin ışıklı bir yolu var. Bilmem bu yarıya hep sanat ve gerçek artıklarında çöplenen dergileri okuya okuya, aşırı bir iyimserlikte mi varıyorum. Sanmam. Bu dergi ile sanatçı - okur kopukluğunu gider, rebilirsiniz gibime geliyor. Tüm yeni gerçekçilere saygı, sevgi...

Kaya Öztaş (Gaziantep)

...bugünün sıkıntılı edebiyat sürecine bir başkaldırıma, bir tepki olarak YENİ GERÇEK'in tutumu umutlu bir yarıma rahatlıkla bakmamızı sağlıyor.

Halit Özyoyacı (İzmir)

...toplumcu politik dergilerimizin yanında buna paralel bir toplumcu sanat dergisinin yokluğu gerçekten duyulur olmuştur artık, YENİ GERÇEK gelişip, güçlenerek bu boşluğu kapayabilirse giriştiğiniz başlangıç çok yüce bir sona ulaşır... Bu, su ya da bu dergi değil son nefesinde soluyan bir ulusun canhıraş sesini yansıtacak bizim öz mahnımızdır.

Özcan Güven (İzmir)

Kavga, kavga olmalı... Bunun için çok çalışmak gerek. Bu bizim kışağın sanatçılarının emeği ile olacak gibi.

İbrahim Yıldız (Karabük)

...Edebiyatımızda, bu gerekli ve yöreli atılımınıza kutlar, başarı dilekelerimi sunarım.

Öner Cıvaoğlu (Trabzon)

...yıllardır özlemini duyduğuklarımızı YENİ GERÇEK dergisinde bulunca sevincimi yenemedim... bunaltmışlardı bizi, çatıatacaklardı ak kalsın... dergiyi karanlığın ortasına bıçak gibi sundunuz.

Kenan Coşkun (İzmir)

Türk edebiyatının ne zaman deri sıkıntısını çektiği karanlık edebiyat döneminden sonra yayın hayatına giren YENİ GERÇEK dergisi bu sıkıntının tabii bir reaksiyonu olarak edebiyatımızda umutlu bir aydınlık getirdi... Yazı, şiir ve çevirileri gerçekten yeni bir edebiyat hareketinin müjdecisi niteliğinde, Yeni Gerçekçileri toplumcu ve gerçekçi kavgalarında başarılar dileyerek kutlarız.

Akşam Gazetesi

...Ulusal ve toplumsal bir sanat bileşiminin ardında düşen delikanlılar YENİ GERÇEK'de el ele verdiler. Sesleri tok ve gur. Yolları sarp ama ışıklı...

Atilla İlhan (Varlık)

YENİ GERÇEK

Bu dergi de bir çokları gibi bunalmışların nedenlerine inmek istemeyen yaşadıkları çağ ve ülkenin gerçeklerini yadsır bir tutumları olan bir kaç kişilerin sığındığı saradan bir dergi olsaydı ammazlık adını bile. Ama daha ilk sayısı ile bize, özlemimizi duyduğumuz gerçekçi ve tutarlı bir akumun ses veren öncüsü gibi görüldüğünden umutla, sevinçle sizlere duyurduğumuz bir görev saydık.

Yeni gerçekçiler, kendileri topluma hiçbir şey vermedikleri halde toplumdaki okumalarını isteyen, bunu bulamayınca da okuru 'anlaşılmazlık', 'eseviyessizlik'le suçlayan, yeni gerçekçilerin bildirilerindeki deyimle 'ayrık otlarına karşı dırlar.

Simdi, kişi başına düşen yıllık ortalama ulusal geliri 250 dolar olan ve okuma yazma bilenlerin sayısının nüfusun yüzde kırkını geçmediği geri kalmış, daha kıbar bir deyimle, az gelişmiş bir ülkede sanatçının görevinin ne olması gerektiğini düşünecek olursak Yeni Gerçekçilerin bu biraz da geçikmiş eylemlerine daha bir saygı duymamak gelmez elden.

Kaya Taş
(Sabah Gazetesi — G. Ant.)

YENİ GERÇEK
AYLIK FİKRİ, SANAT DERGİSİ
P.K. 938 - İSTANBUL

Sahibi : ÖMÜR CANDAS - Yazı İşleri Müdürü : AYDIN HATİPOĞLU - İdare Yeri : Eski Çiçekçi Sokak No. 39 - Galatasaray, İstanbul - Diziildiği ve Basıldığı Yer : ACAR MATBAASI Abone: Yıllık 10 lira - İlan : Anlaşmaya bağlıdır - Gönderilen yazılar geri verilmaz - Havale adresi : Aydın HATİPOĞLU, P.K. 938, İSTANBUL